

Yunus Emre’de “İnsan Sevgisi ve İyi İnsan Olma“ Anlam Alanının Göstergebilimsel Çözümlemesi

Semiotic Analysis of the Meaning Field of “Humanity and Being a Good Human” in Yunus Emre

Ceren SELVİ¹

Araştırma Makalesi / *Research Article*

Geliş Tarihi / *Received*: 16.04.2022

Kabul Tarihi / *Accepted*: 22.07.2022

Doi: 10.48146/odusobiad.1104707

Atıf / Citation: Selvi, C., (2022). “Yunus Emre’de “İnsan Sevgisi ve İyi İnsan Olma“ Anlam Alanının Göstergebilimsel Çözümlemesi” ODÜSOBİAD 12 (2), 649-674, Doi: 10.48146/odusobiad.1104707

Öz

Göstergebilim, göstergeler üzerinden çözümleme yapan bir bilim dalıdır. Hem dil içi hem dil dışı göstergeler üzerinden derin yapıda yer alan anlamları yüzey yapıya çıkarır. Dil dışı göstergeler, bireyin günlük hayatında her an karşılaştığı sembollerden oluşmaktadır. Dil çalışmalarında ise dil içi göstergeler temel alınarak göstergebilim çözümlenmeleri yapılır. Yunus Emre’nin şiiri incelendiği zaman da karşımıza yalın ama çok güçlü bir dil çıkmaktadır. Şiirlerinde yer verdiği söz varlığı çok geniş bir alana yayılmıştır. Göstergebilim aracılığı ile de Yunus Emre’nin şiirlerinde yer verdiği dil içi göstergeleri çözümlmek ve derinde yapıda kalıp fark edilmesi güç olabilen anlamları çözümlmek bu çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır.

Çalışmamızda yer verdiğimiz “insan sevgisi ve iyi insan olma” imgesi Yunus Emre’nin şiirlerinde baskın öge olarak karşımıza çıkmaktadır. Yunus Emre’nin evrensel bir değerinin olması, ele aldığı bu konular aracılığı ile olmuştur. Bu çalışmada da öncelikle Yunus Emre’nin şiirleri içerisinde insan sevgisinin ve iyi bir insan olma temalarının vurgulu bir şekilde ele alındığı şiirler tespit edilmiştir. Daha sonra tespit edilen bu şiirlerin gösterge türü/gösterge/gösteren/gösterilen incelemeleri yapıp tablolar hâlinde verilmiştir. Ele alınan göstergeler Peirce kuramında yer alan anlamlandırma (yorumlayan) ögesine göre değerlendirilmiştir. Çalışma Türk dili alanında önemli bir yere sahip olan bir eserin göstergebilim yöntemlerine göre yeniden ve farklı yorumlamalar ile değerlendirilmesi noktasında önem taşımaktadır. Göstergebilim kuramları aracılığı ile eser çözümlemesi yapmak derin yüzeyde yer alan anlamların yüzey yapıya farklı bakış açıları ile çıkarılması açısından önemli görülmektedir.

Anahtar Kelimeler Göstergebilim, Peirce, Yunus Emre, İnsan Sevgisi

¹ Arş. Gör. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara, e-mail: ceren.ybu@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-7606-4292

Abstract

Semiotics is a science that analyzes through signs. It brings the meanings in the deep structure to the surface structure through both intralingual and extralinguistic signs. Non-linguistic signs consist of symbols that an individual encounters at every moment in daily life. In language studies, semiotic analyzes are made based on intralinguistic indicators. When Yunus Emre's poetry is examined, we encounter a simple but very powerful language. The vocabulary that he used in his poems spread over a wide area. By means of semiotics, the main purpose of this study is to analyze the intralingual signs that Yunus Emre includes in his poems and to analyze the meanings that remain in the deep structure and can be difficult to notice.

The image of "love of people and being a good person", which we include in our work, appears as the dominant element in Yunus Emre's poems. Yunus Emre's having a universal value has been through these issues he dealt with. In this study, first of all, poems in Yunus Emre's poems in which the themes of human love and being a good person are emphasized were determined. Afterwards, these poems were analyzed in terms of sign type/sign/signifier/signified and presented in tables. The indicators discussed were evaluated according to the meaning (interpreting) element in Peirce theory. The study is important in terms of reevaluating a work that has an important place in the field of Turkish language with different interpretations according to semiotic methods. Analyzing the work through semiotic theories is considered important in terms of extracting the meanings on the deep surface from different perspectives on the surface structure.

Keywords: Semiotics, Peirce, Yunus Emre, Humanity

Kuramsal Çerçeve

Her dil bir yapıdır, kendi içerisinde uzlaşmaya dayanan bir dizgesi/sistemi vardır. Dili kullanan bireyler arasında yazılı olan/olmayan bir anlaşma söz konusudur. Bu anlaşmayı inceleyen bilim alanlarından birisi de göstergebilimdir.

Göstergebilim alanının temelini oluşturan "gösterge" kavramı en basit tanımı ile "Bir şeyi belirten şey, işaret" olarak ifade edilebilir. Bireyin çevresinde bulunan her türlü nesne ve anlam bulunan her bir sözcük göstergeyi karşılar. Göstergeler ilk bakışta, dil dışı ve dil içi olmak üzere iki ayrı grupta ele alınırlar. Dil dışı göstergeler, bireyin çevresinde bulunan her türlü işaret, simge, belirti vb. için kullanılır. Trafik ışıklarına bakan kişinin kırmızı ışığı gördüğü zaman duracağını anlaması, bir evden çıkan dumanı gören kişinin o evde yangın olduğunu düşünmesi bir gösterge örneğidir. Bireyin dili kullanmadan zihninde canlandırdığı ve bir anlamlandırma sürecine girdiği her türlü işaret, dil dışı göstergeleri tanımlar. Bunun yanında dış dünyadan çok da bağımsız olmayan bir şekilde, dil aracılığı ile iletişim kurarken anlamlandırma yolu ile kullandığımız her türlü sözcük ise bizim için dil içi göstergeyi ifade eder.

Dil içi gösterge kavramı kendi içinde dört madde ile ele alınır: **1. Gösteren:** Dil göstergesinin ses düzeyidir. Sözcüğü oluşturan sesler/harfler olarak tanımlanabilir. İletişim düzeyidir. **2. Gösterilen:** Göstereni duyduğumuz ya da gördüğümüz/okuduğumuz zaman zihnimize canlanan düşünce ya da kavramdır. İçerik veya anlam düzeyidir. **3. Gönderge:** Nesnenin, varlığın dış dünyadaki formudur. **4. Gösterge:** Sözcük karşılığında kullanılır.

Bu kavramlar dil göstergesi bağlamında şöyle örneklendirilebilir²: Dil içi gösterge üç ana terimden oluşur. Örneklendirecek olursak eğer, *kitap* sözcüğünü oluşturan /k.i.t.a.p/ sesleri **gösteren**, kitap sözcüğünü duyduğumuz ya da gördüğümüz zaman zihnimize canlanan *anlam* (herhangi bir konuda yazılmış bir eser), **gösterilen** ve sözcüğün kendisi de **gösterge** olarak ele alınır. Dış dünyada var olan kitap nesnesi de **göndergeyi** karşılar.

Bir metni oluşturan göstergelerin/sözcüklerin çözümlemesini yapmak; alt metni anlamlandırmak, verilmek istenen mesajı doğru çözümlmek için önemlidir. Bir yazar ya da şairin bir eserinin göstergebilimsel çözümlemesini yapmak demek sözcüklerin sahip olduğu anlamı ve bir araya gelince bağlamdan yararlanarak oluşturdukları dil göstergesinin karşılığını öğrenmeyi sağlar.

Peirce, göstergebilim kavrayışını mantık temeline oturtmuş ve üçlü ayrımlar üzerine kurduğu gösterge sistemiyle dil felsefesi sahnesinde kendisine önemli bir yer açmıştır. Göstergebilimin öteki babası sayılan Ferdinand de Saussure, çalışmalarını Avrupa'da ortaya koyarken, Peirce ise Amerika'da çalışmıştır. Bu coğrafi farklılık, yalnızca basit bir mekansal fark olmakla kalmamış, her iki düşünürün sistemleri arasında da bir fark oluşmasına neden olmuştur. Saussure göstergeyi yalnızca dil temelinde incelemiştir. Peirce ise bilim ile faydacılık (*pragmatism*) temeline oturan bir mantık kuramı geliştirmeye çalışırken, doğal olarak gösterge kavramıyla dil felsefesine eğilmiş ve bir gösterge kuramı geliştirmiştir (Özmkas, 2009: 35).

Peirce göstergebilimi şu şekilde tanımlar: “Bir gösterge veya ‘representamen’, bir kişi için herhangi bir şeyin yerini, herhangi bir bakımdan ya da herhangi bir sıfatla tutan bir şeydir. Birine yöneliktir, bir başka deyişle bu kişinin zihninde eşdeğerli bir gösterge ya da belki daha gelişmiş bir gösterge yaratır. Bu gösterge bir şeyin yerini tutar: nesnesinin yerini. Söz konusu gösterge, bu nesnenin yerini her bakımdan değil de benim kimi kez, representamenin temeli diye adlandırdığım bir çeşit kavrama iletme bakımından tutar. Buradaki kavram sözcüğünü, gündelik dilde yaygın olan, bir tür Platoncu anlamda ele almak gerekir.” (Yılmaz ve Temizkan, 2013: 89-90). Peirce göstergebilimi ele alındığı zaman, gösterge kavramı **simge** karşılığında kullanılır. Peirce'in üçlü ayrımında görüntüsel gösterge, belirti, simge vardır. Bunlardan sözcüğü karşılayan kavram ‘simge’dir.

² Gönderge söz konusu olduğu zaman kedi, ağaç gibi göstergelerde gönderge daha somut bir şekilde karşımıza çıkar. Ancak güzellik, sevgi gibi göndergelerde bu durum tartışmalıdır ve bu noktada birbirinden farklı açıklamalar vardır.

Peirce, göstergelerin sınıflandırılmasını üç ayrı üçlü çözümleme şeklinde yapar. İlk bölümler, göstergenin yalnız bir niteliğine göre yapılır. İkinci bölümler, gösterge ile nesnesi arasındaki ilişkinin ya kendi başlılığından veya nesnesiyle ilişki kurmasına ya da yorumlayıcı ile ilişki kurmasına göre ayrılaştırılır. Üçüncü bölümler ise, yorumlayıcının göstergeyi bir olasılık göstergesi ya da bir mantık göstergesi biçiminde yapılır (Ünal, 2016: 392).

Peirce, simgelerin her zaman soyut ve genel olduğunu söyler. Sözcük ile nesne arasında bir nedensellik ilişkisi yoktur, bu açıdan sözcük soyuttur. Sözcük ile nesne arasındaki alışkanlığa dayanan ilişkiyi toplumun tüm üyeleri bilirler, böylece toplumda iletişim, olanaklı olur (Kıran, 2013: 380).

Peirce'in belirttiği gibi, "vermek", "kuş", "evlilik", "düğün" gibi sıradan her sözcük bir simge örneğidir. Simgeler, sözcüklere bağlı olarak düşünceyi gerçekleştirebilen her kavrama uygulanabilir. Simge, kendisini nesnelere özdeşleştirmez. Simge, zihinsel bir çağrışım sonucu olarak ortaya çıktığı için gerçek bir göstergedir. Yorumcudan bağımsız olarak varlığından söz edilemez (Kıran, 2013: 380). Dil içi göstergeler söz konusu olduğu zaman Peirce göstergebiliminde 'simge' ön plâna çıkar. Çözümleme yapmak için elde edilen dil malzemesi simge olarak değerlendirilir. Nesnenin kendisi ile sözcük arasında bir bağ olmaması, Peirce göstergebiliminde önemlidir. Simgede, gösterge ile nesne arasındaki bağ alışkanlığa dayanır. Bu noktada araya yorumlayıcı girer. Nesne ile gösterge arasındaki ilişkiyi yorumlayıcı belirler.

Saussure'ün gösterge anlayışı gösteren-gösterilen biçiminde ikilidir. Peirce'nin gösterge açıklaması üçlüdür. Onun gösterge anlayışı üç ögeli basamaklar biçimindedir. Kavramın açıklamasıyla ilgili ünlü üçlüsü gösterge (representamen)-nesne (object)-yorumlayan (interpretant) biçimindedir (Kerimoğlu, 2014: 122).

Göstergebilim çözümlemesinde temel amaç, anlamı ve anlam oluşumunu incelemek olduğundan incelenen nesnenin bütüncül, tamamlanmış bir yapı olması beklenir. Göstergebilim, nesnesinin birbirine benzeyen ve/veya benzemeyen özelliklerini ortaya koyarak nesnesinin önceden oluşturulmuş yapısını betimledikten sonra, onu değişik bakış açılarıyla inceler, bakış açıları arasında bağıntılar kurar ve bunları belli bir dizge içinde sunar (Güneş, 2013: 334).

Peirce göstergebiliminin temel noktası olarak, dilin düşünceyi ifade edebilecek tek doğru araç olması söylenebilir. Düşüncenin varlığı dile bağlıdır. Dil yoksa düşünce de var olamaz, iletişimin ve düşünce dünyasının aktarılması dile bağlıdır. Tüm bunların ışığında dil, bilincin temelidir diyebiliriz. Dil var olmazsa bilinç de var olmaz. Dil bir gösterge dizgesidir ve bireyin varlık sebebidir.

Yöntem

Yunus Emre'nin şiiri incelendiği zaman karşımıza yalın ama çok güçlü bir dil çıkmaktadır. Şiirlerinde yer verdiği söz varlığı çok geniş bir alana yayılmıştır. Dilde var olan ve eski dönem metinlerinde yer verilmiş sözcüklerin izlerini bulmak mümkündür.

Yunus'un şiiri bir bütün olarak dil açısından ele alındığında, bir yandan XIII. yüzyıl Türkçesinin bir yandan Köktürkçe'den bize kadar gelen sözvarlığı öğelerinin, bir yandan da bugün bile İç Anadolu'da konuşulan ağızların kimi özelliklerinin bu metinlerde ortaya çıktığı görülür (Aksan, 2005: 27).

Yunus Emre'nin ana diline bağlılığı çok kuvvetlidir. Tasavvufi temelde eserler yazmasına rağmen seçtiği söz varlığı hep ana dilinden olmuştur. Seçtiği dil kullanımı elbette ki şiirlerinin içeriğine de yansımıştır. Şiirlerinde genel anlamda *Tasavvuf düşüncesi, yaratıcı, dini kurallar ve bu yönde olmak üzere insanın nasıl olması gerektiği* konularına değinmiştir.

Çalışmamızda yer verdiğimiz "insan sevgisi ve iyi insan olma" imgeleri Yunus Emre için çok önemlidir ve şiirlerinde çokça değindiği iki konudur. Yunus Emre eserlerinde evrensel konuları ele alması sebebiyle dünya genelinde kabul görmüştür. O, bu yönüyle sınırlarımızı aşar, insanlığın malı olur. Şiirlerine güç veren başlıca etken ise inançla, sevgiyle dolu, duygulu, düşünen ve duyan, aynı zamanda bunları dile getirmekte şaşılacak bir olgunluğa erişmiş bir şair oluşudur. Bizim görüşümüze göre Yunus, eğer doğrudan doğruya, yalnız insani aşka tutkun olsaydı, içtenliği ve duygularındaki coşkuyla, anlatımıyla, hiç kuşkusuz aşkı en güçlü dile getiren şairlerden biri, belki de birinci olurdu (Aksan, 2005: 45).

Yunus Emre, şiirlerinde tasavvufi düşünce temelini ele aldığı için eserlerinde yer verdiği insan sevgisi temasının her zaman tasavvuf temelinde ele alındığı düşüncesi akla gelebilir. Ancak, gönülden ele aldığı ve işlediği insan sevgisi imgesi Yunus Emre'de evrensel boyuttadır. Onun için öncelikle insanın insan olarak kabul edilmesidir. Irk, dil, din ayrımı olmadan tüm insanlığın birleşip tek bir yolda yürümesini öğütler. Bütün insanlığın aynı kavimden olduğunu kabul eder. Bu düşüncelerinin sonucunda da ortaya "Yunus Emre hümanizması"³ ortaya çıkar. Bu hümanizmanın temel noktası, tüm insanlığın eşit olduğu düşüncesidir.

Yunus Emre'nin şiirleri içerisinde 'insan sevgisi ve iyi insan olma' anlam alanını tespit ettiğimiz örnekler aşağıda verilmiştir ve her bir şiir kendi içerisinde gösterge tespit ve açıklamaları ile incelenmiştir.

Sonuç olarak Yunus Emre'nin 'insan sevgisi ve iyi insan olma' izleğinin geçtiği şiirleri Peirce'in göstergebilim kuramına göre değerlendirilip yorumlanacaktır. Yunus Emre'nin şiirlerinde, sıklıkla

³ Yunus Emre hümanizması, Prof. Dr. Doğan Aksan'ın kullandığı bir terimdir.

üzerinde durduğu bu temaların değerlendirilmesi ve göstergebilim kuramlarının yardımı ile yeniden yorumlanması oldukça önemli görülmektedir.

Bu çalışmada da göstergebilimin ortaya koyduğu temel noktalardan yararlanarak Yunus Emre'nin şiirlerinde geçen 'insan sevgisi' temasının/izleğinin çözümlemesi yapılacaktır. 'İnsan sevgisi' izleğinin geçtiği şiirler öncelikle tespit edilecek, daha sonra tespit edilen bu şiirler gösteren-gösterilen-gösterge üçlemesine göre çözümlenecektir. Bu çözümleme yapılırken Peirce'in Göstergebilim kuramından yararlanılacaktır.

İnceleme

Beyitler⁴

Beyit 1: Yunus Emre der hoca gerekse var bin hacca

Hepisinden iyice bir gönüle girmektir

Gösterge türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen
Simge	Eylem	Gönüle gir-	En önemli erdem gönülleri yapmaktır.

Anlamlandırma (yorumlayan): Yunus Emre için gönülleri yapmak her türlü erdemün üzerindedir. Tasavvufi bir hayat sürdüren Yunus Emre için bir insanın gönlünü hoş etmek, onu mutlu etmek her türlü değerün üzerindedir. Peirce göstergebilimine göre; gösterge türü *simge*dir ve gösterge karşılığı olarak *eylem* kullanılmıştır. Gösteren de "*gönüle gir-*" olarak karşımıza çıkar. Bu göstergenin gösterileni yani verdiği anlam "En önemli erdem gönülleri yapmaktır." olarak değerlendirilebilir. Yunus Emre, iyi insan olma erdemlerine sahip olmayı insan sevgisi temelinde ele almaktadır.

Beyit 2: Eğriğin koyasın doğru yola gelesin

Kibr ü kîni çıkargıl erden nasîb alasın

⁴ Çalışmada kullanılan beyitler, Abdülbâki Gölpınarlı'nın Yunus Emre Hayatı ve Bütün Şiirleri adlı çalışmasından alınmıştır.

Anlamlandırma (yorumlayan): Yunus Emre'nin öğretisinin temelinde kibir ve kin

Gösterge türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen
Simge	Eylem	Kibr ü kini çıkar-	Kibir ve kin insana en büyük düşmandır.

duygularına yer yoktur. Birey gönlünü temiz tutmak istiyor, eğriliklerini kenara koyup doğru yolda yürümek istiyorsa kibir ve kin gibi insana düşman duyguları içinde barındırmamalıdır. Kibir ve kini kenara koyan insan “er”den yani nefisini kenara koyan insandan nasibini mutlaka alacaktır. Peirce göstergebilimine göre; gösterge türü *simge*dir ve gösterge karşılığı olarak *eylem* kullanılmıştır. Gösteren de “*kibr ü kini çıkar-*”, olarak karşımıza çıkar. Bu göstergenin gösterileni yani verdiği anlam “Kibir ve kin insana en büyük düşmandır.” olarak yorumlanabilir. İnsan sevgisinin gerçekleşmesi için iyi insan olmak, iyi insan erdemlerine sahip olmak çok önemlidir.

Beyit 3: İkilik eylemeye hiç yalan söylemeye

Âlem bulanır isen yoldaş olgıl er ile

Gösterge türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen
Simge	Eylem	İkilik eyle- ve yalan söyle-	İyi insan ikilik çıkarmak ve yalan söylemekten uzak olmalıdır.

Anlamlandırma (yorumlayan): Yunus Emre bu beytinde yine iyi insan olmanın gereklerinden ve erdemlerinden bahseder. İnsan sevgisini burada da iyi insan olma erdemlerine dayandırmıştır. İnsan sevgisini yüreğinde taşıyan birey iyi insan olmak için çabalamalıdır. Bu çaba içerisinde de insanlar arasında ayırım yapma, ikilik çıkarma (insanları sınıflandırma) ve yalan söyleme gibi yanlış özellikler yoktur. Beytinin ikinci dizesinde de dünya bulanıp kötü bir yer hâline gelse bile er kişi ile yola devam etmenin öneminden bahseder. Peirce göstergebilimine göre; gösterge türü *simge*dir ve gösterge karşılığı olarak *eylem* kullanılmıştır. Gösteren de “*ikilik eyle- ve yalan söyle-*”, olarak karşımıza çıkar. Bu göstergenin gösterileni yani verdiği anlam “İyi insan ikilik çıkarmak ve yalan söylemekten uzak

olmalıdır." olarak değerlendirilebilir. Yunus Emre hümanizmasına göre, insanı sevmek iyi insan olma yolundan geçer.

Beyit 4: Aceb öyle kim ola *bulanmadan durula*

Öylelik ister isen yoldaş olgıl er ile

Gösterge türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen
Simge	Eylem	Bulanmadan durul-	İyi insan kötülüğe yaklaşmadan iyiliği seçmeye çalışmalıdır.

Anlamlandırma (yorumlayan): Burada Yunus Emre bir önceki beyit ile bağlantılı bir şekilde iyi insan olmanın erdemini açıklamaya devam etmiştir. İyi insan olmak için, insan sevgisini ortaya çıkarmak için iyi ve temiz yoldan gitmek çok önemlidir. İyi insan olmaya çalışan birey, yolunu doğru seçmelidir. Doğru yolu isteyen iyi insan yanlış yola girmeden doğruyu görmek istiyorsa er kişi ile yoldaş olmalıdır. Peirce göstergebilimine göre; gösterge türü *simge*dir ve gösterge karşılığı olarak *eylem* kullanılmıştır. Gösteren de "*bulanmadan durul-*", olarak karşımıza çıkar. Bu göstergenin gösterileni yani verdiği anlam "İyi insan kötülüğe yaklaşmadan iyiliği seçmeye çalışmalıdır." olarak yorumlanabilir. Yunus Emre hümanizmasına göre, insan sevgisinin temelinde iyi insan olma yolu vardır.

Beyit 5: *Dünyâyı bırak elden dünyâ geçmez bu yoldan*

İki aşk bir gönülden asla geçmez bu haber

Gösterge türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen
Simge	Eylem	Dünyayı bırak-	Ahiret mutluluğu ve insan sevgisi için dünyadan vazgeçmek önemlidir.

Anlamlandırma (yorumlayan): Yunus Emre'nin benimsediği görüşlerin hepsinin temelinde tasavvuf görüşü yer alır. İnsanı sevmek için, iyi insan olmak için tasavvuf ön planda tutulmalıdır. Bu beytinde de ahiret mutluluğundan bahseder. İyi insan erdemlerine sahip olan bir kişi dünyadan vazgeçmeli ve ahiret yolunu seçmelidir. İyi insanın gönlünde hem fani dünya hem de ahiret yer alamaz der. İyi insan olmak isteyenlere bu dünyayı bırakmalarını öğütler. Peirce göstergebilimine göre; gösterge türü *simge*dir ve gösterge karşılığı olarak *eylem* kullanılmıştır. Gösteren de “*dünyayı bırak-*” olarak karşımıza çıkar. Bu göstergenin gösterileni yani verdiği anlam “Ahiret mutluluğu ve insan sevgisi için dünyadan vazgeçmek önemlidir.” olarak yorumlanabilir. Yunus Emre hümanizmasına göre, insan sevgisinin temelinde iyi insan olma yolu vardır ve iyi insan mutlaka ahiret için çalışmalı ve çabalmalıdır.

Beyit 6: Bir nazarda kalmayalım gel *dosta gidelim gönül*

Hasret ile ölmeyelim gel dosta gidelim gönül

Gösterge türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen
Simge	Tümce	Dosta gidelim gönül.	İyi insan olmak için dostları hatırlamak çok önemlidir.

Anlamlandırma (yorumlayan): Yunus Emre öğretilerinde, iyi insanın yapması gereken ve sahip olması gereken tüm erdemleri işlemiştir. Bu beytinde de dostluğun önemini vurgular. İyi insanlar arasında, gönlünde insan sevgisini taşıyan insanların bir bakış ile yetinmeyeceğini birbirlerinin gönüllerine de varacağını ele alır. Hasret dinmelidir ki dostlar sarılmalıdır. İyi insan olmanın gereklerinden birisi de dosta ve dostluğa sahip çıkmaktır. Peirce göstergebilimine göre; gösterge türü *simge*dir ve gösterge karşılığı olarak *tümce* kullanılmıştır. Tümce de “*Dosta gidelim gönül.*” olarak karşımıza çıkar. Göstergenin gösterileni yani verdiği anlam “İyi insan olmak için dostları hatırlamak çok önemlidir.” olarak değerlendirilebilir. Yunus Emre hümanizmasına göre, insan sevgisinin temelinde ve iyi insan olma yolunda dostluk önemli bir yere sahiptir.

Beyit 7: *Bu dünyaya kalmayalım fânidir aldanmayalım*

Bir iken ayrılmayalım gel dosta gidelim gönül

Gösterge türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen
Simge	Tümce	Bir iken ayrılmayalım.	İyi insan olmak, dost ile bir olmaktır.

Anlamlandırma (yorumlayan): Yunus Emre için dostluk çok önemli bir imgedir. Şiirlerinde insan sevgisi ve iyi insan olmanın erdemleri ile birlikte insanların eşit olması, dost edinmesi ve dostlarına sahip çıkmasını çok fazla vurgulamıştır. Bu beytinde de dünyaya aldanmanın yanlış olacağını, dosta gitmenin ve sevilen ile, dost olunan ile bir olmayı ele almıştır. Peirce göstergebilimine göre; gösterge türü *simge*dir ve gösterge karşılığı olarak *tümce* kullanılmıştır. Gösteren de "*Bir iken ayrılmayalım.*" olarak karşımıza çıkar. Bu gösterenin gösterileni yani verdiği anlam "İyi insan olmak, dost ile bir olmak demektir." olarak yorumlanabilir. Yunus Emre hümanizmasına göre, insan sevgisinin temelinde ve iyi insan olma yolunda dostluk ve dürüstlük önemli bir yer tutar.

Beyit 8: *Eğer gözüm bakar ise baktığına akar ise*

Gördüğün benim der ise oda düşer âr eylemez

Gösterge türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen
Simge	Tümce	Oda düşer âr eylemez.	İyi insan olan kişi ve insan sevgisini hak eden kişi nefsine uymaz.

Anlamlandırma (yorumlayan): Yunus Emre bu beytinde iyi bir insanın sahip olması gereken *nefis* konusuna değinmiştir. Yunus Emre'nin şiirlerinin temelinde insan sevgisinin iyi insan olma imgesi ile ayrılmadığı görülmektedir ve iyi insan olma özelliğini benliğinde taşıyan birey, dünyaya ve nefsinin

yönlendirmelerine boyun eğmez, eğmemelidir. Bu beyitte de gözün gördüğü her şeye heves etmesinin yanlışlığından bahseder. Nefsimiz her gördüğüne akmak ister ancak gördüğü her şeye benim diyen nefse uyar isek kendimizi ateşe atmış oluruz ve nefse uyduğumuz için utanma duygumuzu kaybederiz. Peirce göstergebilimine göre; gösterge türü *simge*dir ve gösterge karşılığı olarak *tümce* kullanılmıştır. Gösteren de “*Oda düşen âr eylemez.*” olarak karşımıza çıkar. Bu gösterenin gösterileni yani verdiği anlam “İyi insan olan kişi ve insan sevgisini hak eden kişi nefesine uymaz.” olarak değerlendirilebilir. Yunus Emre hümanizmasına göre, insan sevgisinin temelinde ve iyi insan olma yolunda nefse uymamak da vardır.

Beyit 9: *Düşman benim nefsimdürür var tama la hırsımdurur*

Tama ile hırsa uyan gönüllerde yer eylemez

Gösterge türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen
Simge	Tümce	Hırsa uyan gönüllerde yer eylemez.	İyi insanın sahip olması gereken önemli bir erdem hırslarına yenik düşmemesidir.

Anlamlandırma (yorumlayan): Yunus Emre bu beytinde nefsin ve aç gözlülüğün insana verdiği zarardan bahseder. İnsan sevgisinin var olması için iyi insanın var olması en önemli gerekliliktir. İyi bir insan tanımını yaparken de nefesine uymayan, bu dünyaya aldanmayan, hırslarına yenik düşmeyen insanlar ön planda yer alır ve bu erdemlere sahip olanlar sevilir ve sevimlidir. Bu beyitte yine Yunus Emre, insan sevgisini iyi insan olma temelinde ele almıştır. İyi insan olma özelliklerine sahip olmak için aç gözlülüğten ve hırstan uzak durmak çok önemlidir. Peirce göstergebilimine göre; gösterge türü *simge*dir ve gösterge karşılığı olarak *tümce* kullanılmıştır. Gösteren de “*Hırsa uyan gönüllerde yer eylemez.*” olarak karşımıza çıkar. Gösterenin gösterileni yani verdiği anlam “İyi insanın sahip olması gereken önemli bir erdem hırslarına yenik düşmemesidir.” olarak karşımıza çıkar. Yunus Emre hümanizmasına göre, insan sevgisinin temelinde ve iyi insan olma yolunda nefse uymamak da vardır.

Beyit 10: Bu dünyâyâ gönül veren sonucu pişman olsun

Dünya benim dedikleri hep ona düşman olsun

Gösterge türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen
Simge	Tümce	Gönül veren pişman olsun.	Dünya işlerine kapılıp giden elbet pişman olacaktır.

Anlamlandırma (yorumlayan): Yunus Emre bu beytinde iyi insan erdemlerinde dünyaya kanma, dünya işlerine gönül vermenin yer almaması gerektiğini vurgular. Yunus Emre'ye göre, sevilen ya da sevilmesi gereken insan fitratında, iyi insan olma özelliği ön plâna çıkar. İyi insan demek nefesine uymayan, dünya işlerinden elini eteğini çekmiş birey demektir ve dünya işlerine çok bağlanan kişi elbet pişman olacaktır. Peirce göstergebilimine göre; gösterge türü *simge*dir ve gösterge karşılığı olarak bir *tümce* kullanılmıştır. Gösteren de "*Gönül veren pişman olsun.*" olarak karşımıza çıkar. Gösterenin gösterileni yani verdiği anlam "Dünya işlerine kapılıp giden elbet pişman olacaktır." olarak yorumlanabilir. Yunus Emre hümanizmasına göre, insan sevgisinin temelinde ve iyi insan olma yolunda dünya işlerine kapılmamak önemlidir.

Beyit 11: Ey dostunu düşman tutan gıybet yalan söz söyleme

Bunda gammazlık ekleyen onda yeri dar olsun

Gösterge türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen
Simge	Tümce	Gıybet yalan söz söyleme.	İyi insan erdemlerine sahip olan birey gıybet ve yalan gibi sözlerden uzak durmalıdır.

Anlamlandırma (yorumlayan): Yunus Emre bu beytinde iyi insanın uzak durması gereken işleri vurgulamıştır. İnsan sevgisinin başladığı nokta iyi insanın sahip olduğu erdemlerdir. Bu erdemler arasında yalandan ve gıybetten uzak durmak en önemlileridir. Bir insanın birisinin sırrını açık etmesi kötü ahlâka işarettir. Bunu yapan kişi de gerçek hayat olan ahirette dar bir yere sahip olacaktır. Peirce göstergebilimine göre; gösterge türü *simge*dir ve gösterge karşılığı olarak bir *tümce* kullanılmıştır. Gösteren de “*Gıybet yalan söz söyleme.*“ olarak karşımıza çıkar. Gösterenin gösterileni yani verdiği anlam “İyi insan erdemlerine sahip olan kişi, gıybet ve yalan gibi sözlerden uzak durmalıdır.” olarak karşımıza çıkar. Yunus Emre hümanizmasına göre, insan sevgisinin temelinde ve iyi insan olma yolunda kötü erdemlerden uzak durmak çok önemlidir.

Beyit 12: *Kibr ü mânidir subaşı delim kişidir yoldaşı*

*Sen olmağıl onun eşi **ona uyan yoldan azar***

Gösterge türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen
Simge	Tümce	Ona uyan yoldan azar.	İyi insan demek kibirden uzak durandır.

Anlamlandırma (yorumlayan): Yunus Emre bu beytinde kibrin kötülüğünü ele alır. Yunus Emre’ye göre iyi bir insan, iyi erdemlere sahip olan birey, kibir gibi düşmanca bir histen uzak olmalıdır. Bu beytinde insan sevgisini hak eden kişi olan iyi insana kibre uyanın yoldan çıkacağını söyler ve bu şekilde seslenir. Peirce göstergebilimine göre; gösterge türü *simge*dir ve gösterge karşılığı olarak bir *tümce* kullanılmıştır. Gösteren de “*Ona uyan yoldan azar.*“ olarak karşımıza çıkar. Gösterenin gösterileni yani verdiği anlam “İyi insan, kibirden uzak durandır.” olarak yorumlanabilir. Yunus Emre hümanizmasına göre, insan sevgisinin temelinde ve iyi insan olma yolunda birey mutlaka kibirden uzak olmalıdır.

Beyit 13: *Bir dona kan bulaşınca yumayınca mısmıl olmaz*

Gönül pisin yumayınca namaz revâ olmayısar

Gösterge türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen
Simge	Tümce	Gönül pisin yumayınca namaz revâ olmayısar.	Bir insanın kalbi temiz değilse kıldığı namaz bile ona yaramaz.

Anlamlandırma (yorumlayan): Yunus Emre bu beytinde iyi insanın sahip olması gereken erdemlerden bahseder. Bu erdemlerin birisi de gönlünü temiz tutmaktır. İnsan sevgisinin oluşabilmesi için iyi insanın varlığı gereklidir. İyi insan temiz ahlâklı olmalıdır. Gönlünü temiz tutan birey olmak her türlü değer üzerinde. Gönlü temiz olmayan bir insan namaz kılsa bile değerli değildir. Peirce göstergebilimine göre; gösterge türü *simge*dir ve gösterge karşılığı olarak bir *tümce* kullanılmıştır. Gösteren "*Gönül pisin yumayınca namaz revâ olmayısar.*" olarak karşımıza çıkar. Gösterenin gösterileni yani verdiği anlam "Bir insanın kalbi temiz değilse kıldığı namaz bile ona yaramaz." olarak değerlendirilebilir. Yunus Emre hümanizmasına göre, insan sevgisinin temelinde ve iyi insan olma yolunda birey gönlünü temiz tutmalıdır.

Beyit 14: *Gelin taşık edelim iş kolayın tutalım*

Sevelim sevilelim dünya kimse kalmaz

Gösterge türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen
Simge	Tümce	Sevelim sevilelim.	Sevmek ve sevilmek en güzel ve ulaşılması en kolay erdemlerdendir.

Anlamlandırma (yorumlayan): Yunus Emre bu beytinde insanların birlik olmasını ele almıştır. İnsanı sevmek, iyi insan olmaya çalışmak, birlik olmak, herkesin ayrım yapmadan birbirine iyi davranması ve birbirini sevmesi çok önemlidir. Yunus Emre eserlerinde insan sevgisi ve ayrımcılık yapmadan herkesin birbirini sevmesi gerektiğini sıklıkla vurgulamıştır. İyi insan olmak ve iyi insanları sevmek her türlü duygunun üzerindedir. Peirce göstergebilimine göre; gösterge türü *simge*dir ve gösterge karşılığı olarak bir *tümce* kullanılmıştır. Gösteren de “*Sevelim sevillelim.*” olarak karşımıza çıkar. Gösterenin gösterileni yani verdiği anlam “sevmek ve sevmek en güzel ve ulaşılması en kolay erdemlerdendir.” olarak yorumlanabilir. Yunus Emre hümanizmasına göre, tüm insanlığın bir olması ve birbirini sevmesi önemli bir yer tutar.

Beyit 15: *Diken olma gül ol eren yolunda*

Diken olur isen odâ yanâsın

Gösterge türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen
Simge	Tümce	Diken olma.	İyi insan olmanın gereklerinden birisi de doğru ve dürüst yoldan çıkmamaktır.

Anlamlandırma (yorumlayan): Yunus Emre bu beytinde iyi insanlara diken değil gül olmayı tercih etmelerini öğütüyor. Beytinin ikinci dizesinde de diken olan insanın od (ateş) ile karşılaşacağını belirtiyor. Yunus Emre'ye göre insan sevgisini sağlamak ve iyi insan olmak için erenlerin yolunda gül gibi olmak önemlidir. Eğer kişi diken olmayı tercih ederse hem bu dünyada hem ahirette ateş gibi acılar ile karşılaşacaktır. Burada yine doğruluk ve dürüstlük vurgusu yapılmıştır. Peirce göstergebilimine göre; gösterge türü *simge*dir ve gösterge karşılığı olarak bir *tümce* kullanılmıştır. Gösteren de “*Diken olma.*” olarak karşımıza çıkar. Gösterenin gösterileni yani verdiği anlam “İyi insan olmanın gereklerinden birisi de doğru ve dürüst yoldan çıkmamaktır.” olarak yorumlanabilir. Yunus Emre hümanizmasına göre, insan sevgisinin temelinde ve iyi insan olma yolunda dürüstlükten vazgeçmemek önemlidir.

Beyit 16: Zinhar gönül evinde tutma yavuz endişe

Berk için kuyu kazan âkıbet kendi düşe'

Gösterge türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen
Simge	Tümce	Gönül evinde tutma yavuz endişe.	İyi bir insan gönlünde kötü duygulara yer vermez.

Anlamlandırma (yorumlayan): Yunus Emre'ye göre kalp temizliği her türlü duygunun üstündedir. İyi insan olmak için ve insan sevgisini hak etmek için gönülde kötü duygulara yer vermemek gerekir. Unutmamak gerekir ki insan ne yaparsa kendi için yapar ve bu nedenle gönlünde kötü duygulara yer verenler eninde sonunda kendi talihlerine yenilecektir. Peirce göstergebilimine göre; gösterge türü *simge*dir ve gösterge karşılığı olarak bir *tümce* kullanılmıştır. Gösteren "*Gönül evinde tutma yavuz endişe.*" olarak karşımıza çıkar. Gösterenin gösterileni yani verdiği anlam "İyi bir insan gönlünde kötü duygulara yer vermez." olarak karşımıza çıkar. Yunus Emre hümanizmasına göre, insan sevgisinin temelinde ve iyi insan olma yolunda gönül temizliğinden vazgeçmemek önemlidir.

Beyit 17: Gönül yüksekte gezer dem-be-dem yoldan azar

Dış yüzüne o sızar içinde ne var ise

Gösterge türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen
Simge	Tümce	Gönül yüksekte gezer dem-be-dem yoldan azar.	İyi insan olmak için alçak gönüllü olmak şarttır.

Anlamlandırma (yorumlayan): Yunus Emre'ye göre iyi insan olmak ve sevilme için sahip olunması gereken bir diğer erdem de alçak gönüllülüktür. Bireyin alçak gönüllü olması onun doğru yoldan çıkmaması için oldukça önemlidir. İnsanın sevilmesi demek sahip olduğu erdemlerin dışına yansımaları ve insanları bu özellikleri ile etkilemesi demektir. Bu nedenle Yunus Emre'ye göre, insanın

içinde sahip olduğu her şey mutlaka dışına sızacaktır. İyi insanın alçak gönüllülük ve dürüstlük erdemlerine sahip olması çok önemlidir. Peirce göstergebilimine göre; gösterge türü *simge*dir ve gösterge karşılığı olarak bir *tümce* kullanılmıştır. Gösteren de “*Gönül yüksekte gezer dem-be-dem yoldan azar.*” olarak karşımıza çıkar. Gösterenin gösterileni yani verdiği anlam “İyi insan olmak için alçak gönüllü olmak şarttır.” olarak değerlendirilebilir. Yunus Emre hümanizmasına göre, insan sevgisinin temelinde ve iyi insan olma yolunda dürüstlükten vazgeçmemek önemlidir.

Beyit 18: *İnce sırat köprüsü sıfat imiş bu yolda*

*Dosta giden kişinin **doğruluk**tur çâresi*

Gösterge türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen
Simge	Eylem	Doğruluktur çâresi.	İyi insan olma erdemleri içerisinde dürüstlük ve doğruluktan ayrılmamak çok önemlidir.

Anlamlandırma (yorumlayan): Yunus Emre için dostluk çok önemlidir ve en kıymetli dost, yaratandır. İyi bir insan dostunun yolunda yürümeli ve bu yolda yürürken de iyi insan olma erdemlerinden uzaklaşmamalıdır. Bu erdemlerin birisi de doğruluktur, bireyin her zaman dürüst davranmasıdır. Yunus Emre’ye göre, bireyin dürüstlük yolundan ayrılmaması ahirette sırat köprüsünde rahat etmesi için de önemlidir. Peirce göstergebilimine göre; gösterge türü *simge*dir ve gösterge karşılığı olarak bir *tümce* kullanılmıştır. Gösteren de “*Doğruluktur çâresi*” olarak karşımıza çıkar . Gösterenin gösterileni yani verdiği anlam “İyi insan olma erdemleri içerisinde dürüstlük ve doğruluktan ayrılmamak çok önemlidir.” olarak anlamlandırılabilir. Yunus Emre hümanizmasına göre, insan sevgisinin temelinde ve iyi insan olma yolunda dürüstlükten vazgeçmemek önemlidir.

Beyit 19: Nefstir eri yolda koyan yolda kalır nefse uyan

Ne işin var kimse ile nefse kaki boş yürü

Gösterge türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen
Simge	Tümce	Nefstir eri yolda koyan	İyi insan nefesine uymaz ise doğru yolu mutlaka bulur.

Anlamlandırma (yorumlayan): Yunus Emre bu beytinde nefsin kötülüğünü ele almıştır. Nefis her zaman bireye düşmandır. Yunus Emre'ye göre insan sevgisi için iyi insan erdemlerinin bir arada olması gerekir. Burada da iyi bir insanın nefsinin sözlerine kulak asmaması gerektiği vurgulanır. Nefsine uyan mutlaka yolda kalacaktır, bu nedenle iyi insanın nefsini azarlayıp ona kızıp yoluna nefesine uymadan devam etmesi gereklidir. Peirce göstergebilimine göre; gösterge türü *simge*dir ve gösterge karşılığı olarak bir *tümce* kullanılmıştır. Gösteren de "*Nefstir eri yolda koyan*" olarak karşımıza çıkar. Gösterenin gösterileni yani verdiği anlam "İyi insan nefesine uymaz ise doğru yolu mutlaka bulur." olarak yorumlanabilir. Yunus Emre hümanizmasına göre, insan sevgisinin temelinde ve iyi insan olma yolunda nefisten uzak durma erdemi çok önemlidir.

Beyit 20: Diler isen bû dünyanın şerrinden olasın emin

Terk eyle bû kibr u kini hırkaya gir derviş yürü

Gösterge türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen
Simge	Tümce	Terk eyle bu kibr u kini	İyi insan erdemlerinde kibir ve kine yer yoktur.

Anlamlandırma (yorumlayan): Yunus Emre bu beytinde iyi insanın özelliklerini tasavvufi temelde ele almıştır. İnsan sevgisinin gerçekleşmesi için sevilen bireyin iyi insan erdemlerine sahip olması

gerekmektedir. Gönlünde kibir ve kin gibi düşmanca duyguları taşıyan insanın “iyi insan” erdemlerine sahip olması imkânsızdır. Kibir ve kinden uzak durup bu dünyanın şerrinden uzak durmak en iyisidir. Peirce göstergebilimine göre; gösterge türü *simge*dir ve gösterge karşılığı olarak bir *tümce* kullanılmıştır. Gösteren de “*Terk eyle bû kibr u kini*“ olarak karşımıza çıkar. Göstergenin gösterileni yani verdiği anlam “İyi insan erdemlerinde kibir ve kine yer yoktur.” olarak karşımıza çıkar. Yunus Emre hümanizmasına göre, insan sevgisinin temelinde ve iyi insan olma yolunda kibir ve kinden uzak durmak oldukça önemlidir.

Beyit 21: Kimse başına girmegil kimse gülünü dermegil

Var kendi ma’sûkun ile bahçede ol alış yürü

Gösterge türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen
Simge	Tümce	Kimse gülünü dermegil	İyi insan olmanın erdemlerinden birisi hiç kimseye kötülük yapmamaktır.

Anlamlandırma (yorumlayan): Yunus Emre’nin felsefesinde insan sevgisi ve iyi insan olmanın erdemleri her zaman bir aradadır. Bir insanı sevmek, onun iyi insan olması ile paralel bir şekilde ilerlemektedir. Bu beytinde ele aldığı nokta şunu anlatmaktadır: Bir insan başka bir kimsenin hayatına müdahale etmemelidir. Herkes kendi bahçesi ile ilgilenmelidir. Kendi sevdiği ile kendi yolunda ve kimseye zarar vermeden ilerleyen insan, iyi insandır. Yunus Emre hümanizmasında yer alan insan sevgisinin temellerinden birisi de iyiliğe sahip olanın insan sevgisi ile kendi yolunda ilerlemesidir. Peirce göstergebilimine göre; gösterge türü *simge*dir ve gösterge karşılığı olarak bir *tümce* kullanılmıştır. Gösteren de “*Kimse gülünü dermegil*“ olarak karşımıza çıkar. Göstergenin gösterileni yani verdiği anlam “İyi insan olmanın erdemlerinden birisi hiç kimseye kötülük yapmamaktır.” olarak değerlendirilebilir. Yunus Emre iyi insan olma erdemlerine sahip olmayı insan sevgisi temelinde ele almaktadır.

Sonuç

Göstergebilim, göstergelerin çözümlemesini yapar ve dilin örtük anlamını ortaya çıkarır. Derin yapıda yer alan bir anlamı yüzey yapıya çıkarmak için göstergebilim kuramları önemli bir yöntem olarak

karşımıza çıkar. Göstergebilimi aracı olarak seçip dilsel göstergelerin çözümlemelerini yapmak edebiyat, felsefe vb. bilim dalları için oldukça önemlidir. Bir metin seçip bunun üzerinde göstergebilim kuramlarını işleyen çalışmaların sayısı son yıllarda alanda artış göstermiştir. Bu çalışmaların odak noktası, şair ve onların imge dünyasını yüzyıllar ötesine taşımaktır.

Göstergebilim kuramlarından birisi de Charles Sander Peirce'in kuramıdır. Peirce, göstergebilimin kurucularındandır. Saussure ile eş zamanlı olarak farklı coğrafyalarda kuramlarını geliştirmişlerdir. Peirce'e göre, gösterge başka herhangi bir şeyin yerini tutan bir şeydir. Biz de bu çalışmamızda Yunus Emre'nin şiirlerini göstergebilimsel bir çözümleme ile anlamlandırmaya çalıştık. Şiirlerin içerisinde 21 beyit seçilmiş ve incelenmiştir. Bu beyitler, insan sevgisi ve iyi insan olma değerlerinin en çok vurgulandığı beyitlerdir. Tespit edilen bu beyitler Peirce kuramına göre; *gösterge türü*, *gösterge*, *gösteren*, *gösterilen* ve *anlamlandırma (yorumlayan)* başlıkları altında açıklanmıştır. Gösterge türünde **simge** karşımıza çıkarken, beyitlerde göstergeler **eylem** ve **tümce** olarak tespit edilmiştir. **Gösteren** terimi beyitlerde yer alan eylem ve tümceler karşılığını verir. **Gösterilen** ise bu eylem ve tümceler anlamını açıklar. Son olarak da **anlamlandırma (yorumlayan)** kısmında ise derin yapıda yer alan anlamlar yüzey yapıya aktarılmaya ve beyitler yorumlanmaya çalışılmıştır.

Yunus Emre'nin edindiği hayat felsefesinin temellerinde insan sevgisi yer almaktadır. Hemen her şiirinde insan sevgisi ve iyi insan olma özellikleri ile karşılaşmak mümkündür. Yunus Emre'ye göre, insan sevgisinin varlığından söz edebilmek için iyi insan olma erdemlerine sahip olmak gereklidir. İncelediğimiz şiirlerinde ele aldığı iyi insan olma erdemleri şu şekilde sıralanabilir:

- Gönülleri yapmak,
- Kibir ve kinden uzak durmak,
- İkilik çıkarmamak,
- Yalan söylememek,
- Kötülüğe bulaşmadan iyiliği seçmek,
- Dünyadan vazgeçmek,
- Dostluğa önem vermek,
- Birlik olmak,
- Nefsten uzak durmak,

- Hırslara yenik düşmemek,
- Dünya işlerine gönül vermemek,
- Gıybet ve yalan sözden uzak durmak,
- Kalp temizliği,
- Sevmek ve sevilme,
- Doğru ve dürüst yoldan uzaklaşmamak,
- Gönülden kötü duyguları uzaklaştırmak,
- Alçak gönüllü olmak,
- Hiç kimseye bilerek kötülük yapmamak.

Bu çalışmada bir göstergebilim kuramı aracılığı ile Yunus Emre'nin şiirleri içerisinde seçilen “iyi insan olma ve insan sevgisi” teması çözümlenmiştir. Son zamanların gelişen bir alanı olan göstergebilim kuramlarını Türk dilinin sahip olduğu metinlere uygulamanın önem taşıdığını düşünmekteyiz.

Çıkar Çatışması Beyanı

“Yunus Emre’de ‘İnsan Sevgisi ve İyi İnsan Olma’ Anlam Alanının Göstergebilimsel Çözümlemesi” başlıklı makalemiz ile ilgili herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile mali çıkar çatışması yoktur ve yazarlar arasında da herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Akerson, F. E. (2016). *Göstergebilime Giriş*, Bilge Kültür Sanat Yayın, İstanbul.
- Aksan, D. (2005). *Yunus Emre Şiirinin Gücü*, Bilgi Yayınevi, Ankara.
- Aydın, M. (2014). *Dilbilim El Kitabı*, Akademik Kitaplar, İstanbul.
- Demirci, K. (2013). *Türkoloji İçin Dilbilim*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Eziler K. ve Ayşe Z. (2013). *Dilbilime Giriş*, Ankara: Seçkin Yay.
- Gölpınarlı, A (2020). *Yunus Emre Hayatı ve Bütün Şiirleri*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Göstergebilim Tartışmaları* (2001). Multilingual, İstanbul.
- Günay, D. (1991). “Dilbilim-Göstergebilim İlişkileri ve Edimbilim”, *Dilbilim Araştırmaları*, 1991, s. 79-87.
- Günay, D. (2016). *Kültürebilime Giriş*, Papatya Bilim, İstanbul.

- Günay, D. (2018). *Bir Yazınsal Göstergebilim Okuması Kuyucaklı Yusuf*, Papatya Bilim, İstanbul.
- Günay, D. (2020). *21. Yüzyılda Göstergebilim*, Papatya Bilim, İstanbul.
- Güneş, A. (2013). Göstergebilim Tarihi, *NWSA-Humanities Science*, 8, (4), s. 332-348.
- Karaağaç, G. (2013). *Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Karaman, E. (2017). Roland Barthes ve Charles Sanders Peirce'in Göstergebilimsel Yaklaşımlarının Karşılaştırılması, *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 34, s. 25-36.
- Kerimoğlu, C. (2014). *Genel Dilbilime Giriş*, Pegem Akademi, Ankara.
- Kıran, A.-Z. (2013). *Dilbilime Giriş*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Özmkas, U. (2009). Charles Sanders Peirce'in Gösterge Kavramı, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2/1, s. 32-45.
- Rifat, M. (2014). *Göstergebilimin ABC'si*, Say Yayınları, İstanbul.
- Rifat, M. (2014). *XX. Yüzyılda Dilbilim ve Göstergebilim Kuramları-1, Tarihçe ve Eleştirel Düşünceler*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Rifat, M. (2014). *XX. Yüzyılda Dilbilim ve Göstergebilim Kuramları-2. Temel Metinler*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Rifat, M. (2018). *Açıklamalı Göstergebilim Sözlüğü*, Alfa, İstanbul.
- Tatçı, M. (2012). *Yûnus Emre Dîvân-ı İlâhîyât*, Kapı Yayınları, İstanbul.
- Tatçı, M. (2020). *Her Genç Bir Yûnus*, H Yayınları, İstanbul.
- Üçok, N. (2004). *Genel Dilbilim (Lengüistik)*, Multilingual, İstanbul.
- Ünal, M. F. (2016). Göstergebilim Serüveni, *Mütefekkir-Aksaray Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 3, Sayı 6, s. 379-398.
- Vardar, B. (2001). *Dilbilimin Temel Kavram ve İlkeleri*,
- Vardar, B. (2002). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*, Multilingual, İstanbul.
- Yılmaz, M. ve Temizkan, M. (2013). Türkiye Cumhuriyeti'nde tedavüle sürülen banknotların göstergebilimsel çözümlemesi. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*. 36, 86-131.

Extended Abstract

Semiotics is a science with situations in the case of signs. Intra-surface transitive, which is heavily involved in both language and external signs. Non-linguistic signs consist of symbols where they are kept daily. Basic semioticizations of intralinguistic in-tool indicators are made. When Yunus Emre is examined, it is a simple but very powerful language. The place in his poems is spread over a wide area in the structure of words. Analyzing the intralinguistic signs taught in Yunus Emre's poems with the

semiotics tool and finding a solution that can be implemented as a force that can be noticed in the deeply shaped model.

The concept of “sign”, which forms the basis of the field of semiotics, can be expressed as “a thing that indicates something, a sign” with its simplest definition. Every word that has all kinds of objects and meanings around the individual meets the sign. At first glance, the indicators are considered in two separate groups as extra-linguistic and intra-linguistic. Non-linguistic signs are all kinds of signs, symbols, indications, etc. found around the individual. using for. It is an example of an indicator for an individual looking at a traffic light to understand that he will stop when he sees the red light, and for a person who sees the smoke coming out of a house to think that there is a fire in that house. All kinds of signs, which the individual visualizes in his mind without using language and enters a meaning-making process, define non-linguistic signs. In addition, all kinds of words that we use by means of meaning while communicating through language, which are not very independent from the outside world, represent an intralinguistic sign for us.

Analyzing the signs and words that make up a text; it is important to make sense of the subtext and to analyze the message correctly. Making a semiotic analysis of a work of a writer or poet enables to learn the meaning of words and the language sign they form by making use of the context when they come together.

The image of "love of people and being a good person", which we include in our work, is very important for Yunus Emre and is a subject that he mentions a lot in his poems. Yunus Emre has a universal structure thanks to these issues he dealt with. Examples of Yunus Emre's poems in which we identified the meaning of "love of people and being a good person" are given below, and each poem is examined in itself with indicator determinations and explanations.

Yunus Emre's attachment to his mother tongue is very strong. Although he wrote works on a mystical basis, the vocabulary he chose was always from his mother tongue. The language he chose was of course reflected in the content of his poems. In his poems, he talked about Sufi thought in general, creative, religious rules, and how people should be in this direction.

The images of "love of people and being a good person", which we include in our work, are very important for Yunus Emre and they are two issues that he mentions a lot in his poems. Yunus Emre has a universal character thanks to these topics.

One of the semiotic theories is Charles Sander Peirce's theory. Peirce is one of the founders of semiotics. Simultaneously with Saussure, they developed their theories in different geographies. For Peirce, a sign is something that stands for anything else. In this study, we tried to make sense of Yunus Emre's poems with a semiotic analysis. When we examine the poems, we have obtained so much poetry material that it is almost a book. Therefore, in this study, 21 major couplets were selected and

analyzed. These couplets are the couplets in which the values of human love and being a good person are emphasized the most. These couplets detected are according to Peirce's theory; the type of sign is explained under the headings of a signifier, asignifier, a signified, and interpretation (interpreting). While the symbol appears in the indicator type, the indicators in the couplets are determined as verbs and sentences. The term signifier gives the equivalent of the actions and sentences in the couplets. The signified explains the meaning of these verbs and sentences. Finally, in the interpretation (interpreting) part, the meanings in the deep structure were tried to be transferred to the surface structure and the couplets were interpreted.

Human love is at the foundation of Yunus Emre's philosophy of life. It is possible to encounter the characteristics of human love and being a good person in almost every poem. According to Yunus Emre, it is necessary to have the virtues of being a good person in order to talk about the existence of human love. The virtues of being a good person, which he deals with in his poems, can be listed as follows:

- *Making hearts,*
- *Avoiding arrogance and hatred,*
- *Not to make a dichotomy,*
- *Not to lie*
- *Choosing the good without getting involved in the evil,*
- *To give up on the world,*
- *Giving importance to friendship,*
- *To be united,*
- *To stay away from the nafs,*
- *Not to succumb to greed,*
- *Not to give heart to world affairs,*
- *Avoiding backbiting and lying,*
- *Heart cleansing,*
- *Love and being loved,*

- *Not to stray from the right and honest way,*
- *To remove bad feelings from the heart,*
- *Being humble,*
- *Not knowingly harming anyone.*

